

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA – KSIĄŻNICA KOPERNIKAŃSKA W TORUNIU – Kimono japońskie, cz. 1

Justyna Gierszewska

Kimono

- Pierwotnie terminem „kimono” określano w Japonii wszystko to, co się nosi, czyli ogólnie każde ubranie bez wyjątku. Ki – oznacza noszenie, ubieranie, zakładanie, mono – rzecz, przedmiot. Dziś jednoznacznie odnosi się on do tradycyjnego stroju japońskiego. Wyróżniamy różne jego rodzaje, które przywdziewa się w zależności od płci, stanu cywilnego i pory roku. W niniejszej prezentacji przedstawię, jak wygląda japońskie kimono i jakie są jego rodzaje.

- Początki włókiennictwa w Japonii dokładnie nie są znane, ale można przyjąć, że w życiu codziennym już w IV-III w. p. n. e. Japończycy używali tkanin.
- Badania archeologiczne dowodzą, że jedwabie tkane we wzory były znane Japończykom już w V-VI w., jednakże bardziej zaawansowane techniki tkackie przybyły do Japonii z Chin ok. 200 lat później. Przykładem tego jest bogato zdobiona i błyszcząca tkanina jedwabna nishiki, której używa się do dzisiaj do wyrobu szat mnichów buddyjskich, strojów aktorów tradycyjnych japońskich teatrów nō i kabuki oraz obi, czyli pasów do kimon.

Tkanina nishiki

- W X w. stosunki dyplomatyczne z Chinami zostały zawieszone a wpływ kultury chińskiej znacznie ograniczony. To wtedy Japończycy zaczęli tworzyć swój własny styl ubioru. Wśród klasy wyższej, zamiast farbowania gotowych tkanin, dominowało barwienie nici, z których później tkano kolorowe materiały. W tym czasie bardzo modne stało się noszenie wielu cienkich części garderoby w różnych kolorach, co stwarzało piękny, wielobarwny efekt przy kołnierzu i rękawach. Przód i tył stroju ozdabiano również wieloma kombinacjami kolorów i motywami natury, takimi jak np. kwiaty i owady, które były charakterystyczne dla danej pory roku.

- Pomiędzy XIII i XVI w. modę japońską dla wszystkich klas stopniowo zdominowało kosode, które było załączkiem dzisiejszego kimona.
- Nosi się go zarówno jako bieliznę, jak i odzież wierzchnią. Kosode tradycyjnie było noszone podczas japońskiej epoki Edo (1600-1868).
- Kosode są w kształcie litery T, mają luźniejszy krój niż kimono i są dostępne w różnych długościach. Kosode są noszone z obi (pasem), który jest znacznie mniejszy niż we współczesnym kimonie. Często noszone ze spodniami hakama (plisowane, wyglądające jak spódnica spodnie dla mężczyzn lub naga-bakama (bardzo długa hakama) dla kobiet.
- Kosode ewoluowało pod koniec XIV wieku. Z czasem kosode stopniowo rozwijało się w szeroką gamę stylów, ze wzorami i materiałami.

Hosode, hakama

Hakama

naga-bakama

Przez wieki wygląd kimona ulegał pewnym zmianom i wpływom zewnętrznym, przede wszystkim chińskim i koreańskim. Jednak podstawowy concept ubioru japońskiego pozostał ten sam – dwie płachty materiału zszyte z tyłu i przewiązane w talii pasem. W dawnych wiekach kimono miało dwie części: górną i dolną, ale z czasem przekształciło się w jednoczęściowy strój. Swoją obecną formę uzyskało w późnym okresie Edo (1603-1858). Co ciekawe, krój kimona damskiego i męskiego jest taki sam. W przeciwieństwie do strojów zachodnich, które mają rozmaite fasony, kimono jest uniwersalne i dopasowuje się do figury każdego człowieka.

Kimona kobiece i męskie

- Kimona dla kobiet i mężczyzn mają taki sam krój, ale różni je sposób zakładania i wiązania pasa obi. W kimonie kobiecym pas jest szerszy, bardziej ozdobny, z większą ilością ozdób i różne są sposoby jego wiązania, od prostych po skomplikowane.

By skroić i dopasować kimono dla kobiety, mierzy się jej wzrost do ramion i dodaje 20 cm. Z nadmiaru materiału tworzy się zakładkę pod pasem obi, zwaną ohashori, wystającą spod niego kilka centymetrów, co zawsze jest widoczne. W przypadku kimon dla mężczyzn nie tworzy się tej zakładki.

- Najpierw skupimy się na kimonach damskich.
- W zależności od uroczystości, wieku oraz stanu cywilnego panie zakładają kimona stosownie do okazji. Ważne jest również to, czy okazja ma charakter prywatny czy publiczny.
- Inne kimona noszą panny, a inne mężatki.
- Zanim kobieta wyjdzie za mąż nosi ubiór z długimi rękawami, zwany furisode. Po raz ostatni zakłada je w dniu swojego ślubu. Jest to przepiękne, niezwykle barwne kimono.

Furisode

Kurotomesode

- To najbardziej uroczyste japońskie kimono damskie, zarezerwowane dla mężatek. Ten czarny, bogato zdobiony, wykonany z jedwabnej krepy strój, zakładany jest podczas ceremonii zaślubin przez matki państwa młodych. Szczególnie istotne są w nim wyhaftowane na piersiach, plecach oraz rękawach „kamon”, czyli herby rodowe.

Kurotomesode

Irotomesode

Irotomesode to strój, który zwykle ubierają na ślub zamężne i bliskie krewne państwa młodych. Jest jednokolorowy i posiada od 3 do 5 herbów (kamon). Tomesode jest najbardziej eleganckim i formalnym kimonem. Odpowiada „wieczorowej sukience” w stylu zachodnim, chociaż to kimono można nosić o każdej porze dnia. Czarna wersja tego kimona nazywa się kuro tomesode. Kuro tomesode może być noszone tylko przez zamężne kobiety, ale iro tomesode może być noszone przez samotne kobiety.

Irotomesode

Hōmongi

Hōmongi to mniej uroczyste japońskie kimono. Często zakładane jest przez przyjaciół państwa młodych na ślub lub wesele. Kobiety mogą go wkładać bez względu na to, czy są pannami czy mężatkami. Nieco skromniejszą wersją tego kimona jest tsukesage.

Hōmongi

Tsukesage

- Tsukesage ma skromniejsze wzory niż homongi, które pokrywają mniejszą jego powierzchnię, zwykle poniżej talii. Kimono takie mogą nosić panny i mężatki.

Tsukesage

Iromuji

- Iromuji to kimono w jednolitym kolorze, choć może mieć dyskretne wzory, ale bez kolorowych motywów. Jest noszone przez zamężne i niezamężne kobiety i może mieć dowolny kolor oprócz białego lub czarnego - ponieważ zwykłe białe lub czarne kimono ma inne znaczenie.

Iromuji

Komon

- Komon ozdobiony jest powtarzającym się, drobnym wzorem na całym kimonie. Noszony zarówno przez panny, jak i mężatki.
- Uważany za nieformalne kimono, odpowiednie na codzienne imprezy, spacer po mieście, zakupy lub spędzanie czasu w domu. Zwykle nie mają kamionów (herbów), które dodają formalności. Niektóre komony, można uznać za półformalne w zależności od wzoru i materiału. Na przykład jedwab i tkaniny syntetyczne są uważane za mniej swobodne niż wełna. Złote lub srebrne akcenty na motywach sprawiają, że komon jest mniej swobodny.
- Komon można łączyć z prawie każdym rodzajem pasa obi.

Komon

着物玄人も納得!
シンプルがスタイリッシュ

高級織物:花織りを
彷彿させる伝統文様は
とにかく綺麗♪
先染めした糸にて織り上げて
あります。
しっとりした生地は
ワンランク上の
着物スタイルを演出します。

Kimona ślubne

- Strój ślubny shiromuku (oznacza czystą biel) był noszony przez narzeczonych podczas ceremonii ślubnych w dawnych czasach od XIV wieku. Wszystkie ubrania i akcesoria są białe i zwykle mają delikatne motywy, takie jak żurawie, sosna i bambus, żółwie - wszystkie również w kolorze białym. Ten kolor jest symbolem chęci panny młodej do „pomalowania” jej cechami i stylem nowej rodziny.
- Pełny zestaw shiromuku zawiera białą bieliznę, furisode (czyli kimono z długimi rękawami) z tylnym rąbkiem zwanym kakeshita (lub shiro-kakeshita, „shiro” oznacza biały), biały pas obi, biały obi i obijime oraz mocno zdobione, haftowane kimono noszone luźno na wierzchu, o nazwie uchikake (lub shiro-uchikake). Panna młoda nosi również skarpetki tabi i sandały Zori oraz, jako główne akcesoria, składany wachlarz Sensu, mały nóż kaiken i torebkę z brokatu o nazwie hakoseko.

Kimona ślubne

Montsuki

Montsuki zakładane jest dość często na pogrzeby. Jeżeli panie chcą podkreślić bardziej uroczysty charakter stroju, wkładają do niego zdobiony żakiet – ebaori. Montsuki może być całe gładkie lub pokryte delikatnym wzorem. Akcesoria do tego kimona muszą być czarne, z wyjątkiem jubanu (bielizna) i tabi (skarpetki). Mofuku nosi się tylko na pogrzebie bliskiego krewnego lub przyjaciela.

Montsuki

Yukata

Yukata to swobodna wersja kimona. Jest to szlafrok zwykle wykonany z bawełny lub tkaniny syntetycznej, owinięty wokół ciała i zawiązany pasem (obi). Yukata dosłownie oznacza „szlafrok kąpielowy” i pierwotnie miała pełnić taką rolę. Tradycyjnie odzież ta jest noszona po kąpieli na przykład w gorących źródłach.

W szczególności yukata to typowy strój dla gości w ryokanach, tradycyjnych japońskich hotelach i zajazdach. Przyglądając się osobom zwiedzającym gorące źródła ubranym w yukaty, można mieć wrażenie, że przenieśliśmy się do minionego stulecia.

Ostatnio yukata stała się również sposobem ubierania się na letnie festiwale. Coraz modniejsze wzory sprawiają, że niewykształcone oko czasami ma trudności z odróżnieniem yukaty od kimona. Yukata dla mężczyzn na ogół ma ciemniejsze lub bardziej stonowane kolory, podczas gdy dla młodych kobiet są zwykle jasne i kolorowe, często z kwiatowymi wzorami. Yukata dla dojrzałych kobiet bywa mniej krzykliwa.

Yukata damska

Yukata męska

Ciąg dalszy nastąpi...

Źródła

- Teksty:
 - <https://www.pl.emb-japan.go.jp/kultura/documents/Biuletyny/biuletyn1216.pdf>
 - <https://www.oyakata.com.pl/ksiega-mistrza-oyakata/kultura-japonska/kimono-stroj-tradycyjny>
 - <https://japanese-kimono.net>
 - <http://maihanami.blogspot.com>
 - <https://www.japan-guide.com/e/e2103.html>
- Ilustracje:
 - <https://www.ebay.com/itm/6-scale-is-1-6-kimono-kosode-and-hakama-for-a-12-inch-samurai-figure-/352683953780>
 - <https://pl.pinterest.com/pin/553168766706259249/>
 - <http://barbaralazar.com/2012/01/185/hihakama/>
 - <http://anime-wiki.pl/wiki/Furisode>
 - <http://maihanami.blogspot.com/>
 - <https://shoplook.io/outfit-preview/153873>
 - <https://aliceincosplayland.com/2016/09/cosplay-special-japanese-traditional-2.html>
 - <https://www.ayashou-kimono.com/contents/2011/01/seisou.php>
 - <https://japanese-kimono.net/iro-tomesode/>
 - https://web-japan.org/trends/11_fashion/fas120820.html